

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

1. august 2022*

Eelotsusetaotlus – Füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artiklid 7 ja 8 ning artikli 52 lõige 1 – Direktiiv 95/46/EÜ – Artikli 7 punkt c – Artikli 8 lõige 1 – Määrus (EL) 2016/679 – Artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkt c ja lõike 3 teine lõik – Artikli 9 lõige 1 – Töötlemine, mis on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks – Avalikust huvist lähtuv eesmärk – Proportsionaalsus – Isikuandmete eriliikide töötlemine – Riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette avalikus sektoris töötavate füüsiliste isikute või avalikest vahenditest rahastatavate ühingute või asutuste juhtide erahuvide deklaratsioonides sisalduvate andmete avaldamise internetis – Huvide konfliktide ja korrupsiooni ennetamine avalikus sektoris

Kohtuasjas C-184/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vilniaus apygardos administracinis teismase (Vilniuse regionaalne halduskohus, Leedu) 31. märtsi 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. aprillil 2020, menetluses

OT

versus

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija,

menetluses osales:

Fondas „Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras“,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident L. Bay Larsen, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, N. Jääskinen, I. Ziemele ja J. Passer, kohtunikud M. Ilešič (ettekandja), J.-C. Bonichot, A. Kumin ja N. Wahl,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Leedu valitsus, esindajad: K. Dieninis ja V. Vasiliauskienė,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* M. Russo,
- Soome valitsus, esindaja: M. Pere,
- Euroopa Komisjon, esindajad: S. L. Kalėda, H. Kranenborg ja D. Nardi,

olles 9. detsembri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1, ja parandus ELT 2018, L 127, lk 3, edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“) artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti e ja artikli 9 lõiget 1.
- 2 Taotlus on esitatud OT ning Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (avalikus teenistuses huvide konflikti ennetamise kõrge komisjon, Leedu) (edaspidi „kõrge komisjon“) vahelises kohtuvaidluses viimase otsuse üle, milles tuvastati, et OT on rikkunud erahuvide deklaratsiooni esitamise kohustust.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastane konventsioon

- 3 ÜRO Peaassamblee 31. oktoobri 2003. aasta resolutsiooniga 58/4 vastu võetud ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni, mis jõustus 14. detsembril 2005, on ratifitseerinud kõik liikmesriigid ja Euroopa Liit kiitis selle heaks nõukogu 25. septembri 2008. aasta otsusega 2008/801/EÜ (ELT 2008, L 287, lk 1).
- 4 Konventsiooni artikli 1 kohaselt:
„Konventsiooni eesmärgid on järgmised:
a) edendada ja tugevdada abinõusid, mis võimaldaksid tõhusamalt ja tulemuslikumalt korrupsiooni ennetada ja selle vastu võidelda;

[...]

c) suurendada usaldusväärust, aruandekohustust ning avalike asjade ja vara nõuetekohast haldamist.“

5 Konventsiooni artikli 7 lõikes 4 on sätestatud:

„Konventsiooniosalised püüavad kooskõlas oma õiguspõhimõtetega võtta vastu, säilitada ja tõhustada läbipaistvuse suurendamise ja huvide konfliktide ennetamise mehhanisme.“

Korruptsiooni kriminaalõigusliku reguleerimise konventsioon

6 Korruptsiooni kriminaalõigusliku reguleerimise konventsiooni, mille Euroopa Nõukogu võttis vastu 27. jaanuaril 1999 ja mille on ratifitseerinud kõik liikmesriigid, neljandas põhjenduses on märgitud:

„rõhutades, et korruptsioon ohustab õigusriiki, demokraatiat ja inimõigusi, õõnestab head valitsemistava, ausust ja sotsiaalse õigluse põhimõtet, kahjustab konkurentsi, takistab majanduse arengut ning seab ohtu demokraatlike institutsioonide stabiilsuse ja ühiskonna moraali alused“.

Liidu õigus

Ametnikega seotud korruptsiooni vastase võitluse konventsioon

7 Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 punktil c põhineva Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitleva konventsiooni (EÜT 1997, C 195, lk 2; ELT eriväljaanne 19/08, lk 136), mis jõustus 28. septembril 2005, artiklis 2 „Passiivne korruptsioon“ on ette nähtud:

„1. Käesolevas konventsioonis tähendab passiivne korruptsioon tahtlikku tegu, millega ametnik otseselt või vahendaja kaudu taotleb või saab mis tahes liiki soodustusi endale või kolmandale isikule või võtab vastu lubaduse sellise soodustuse saamise kohta selle eest, et ta oma teenistuskohustusi rikkudes sooritaks või jätkaks sooritamata oma ametiülesandeks oleva või ametiülesande täitmisega seotud toimingut.“

2. Liikmesriik võtab vajalikke meetmeid, et tagada lõikes 1 osutatud liiki teguviisi tunnistamine kuriteoks.“

8 Konventsiooni artikkel 3 „Aktiivne korruptsioon“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevas konventsioonis tähendab aktiivne korruptsioon tahtlikku tegu, millega lubatakse või antakse otseselt või vahendaja kaudu ametnikule endale või kolmandale isikule mis tahes liiki soodustus selle eest, et ta oma teenistuskohustusi rikkudes sooritaks või jätkaks sooritamata oma ametiülesandeks oleva või ametiülesande täitmisega seotud toimingut.“

2. Liikmesriik võtab vajalikke meetmeid, et tagada lõikes 1 osutatud liiki teo tunnistamine kuriteoks.“

Direktiiv 95/46/EÜ

- 9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355) põhjendustes 10, 30 ja 33 oli märgitud:

„(10) [i]sikuandmete töötlemist käsitlevate õigusaktide eesmärk on kaitsta Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8 ja ühenduse õiguse üldistes põhimõtetes tunnustatud põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusel; nimetatud põhjusel ei tohi kõnealuste õigusaktide ühtlustamise tagajärjel nendega pakutav kaitse väheneda, vaid vastupidi – ühenduses tagatava kaitstuse tase peab olema kõrgem;

[...]

(30) seaduslik isikuandmete töötlemine peab toimuma andmesubjekti nõusolekul või olema vajalik seoses andmesubjekti jaoks siduva kokkuleppe sõlmimise või täitmise, seadusest tuleneva kohustuse, üldiste huvidega seotud ülesande täitmise, avaliku võimu teostamise või mõne füüsilise või juriidilise isiku õigustatud huvidega ning tingimusel, et andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused ei ole ülimuslikud; [...]

[...]

(33) andmeid, mis oma olemuse tõttu võivad rikkuda põhivabadusi või eraelu puutumatus, ei tohiks töödelda ilma andmesubjekti selgesõnalise loata; siiski tuleb selgelt sätestada erandid nimetatud keelust seoses teatavate vajadustega juhul, kui kõnealuseid andmeid töötlevad teataval tervishoiuga seotud eesmärkidel isikud, kellel on seadusjärgne kohustus hoida ametisaladust, või kui sellise töötlemisega tegelevad oma õiguspärase tegevuse raames ühendused või sihtasutused, kelle töö eesmärk on võimaldada põhivabaduste kasutamist“.

- 10 Direktiivi eesmärk oli määratletud selle artiklis 1, mille kohaselt:

„1. Vastavalt käesolevale direktiivile kaitsevad liikmesriigid isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusel.

2. Liikmesriigid ei piira ega keela isikuandmete vaba liikumist liikmesriikide vahel põhjustel, mis on seotud lõikes 1 sätestatud kaitsega.“

- 11 Direktiivi artiklis 2 oli sätestatud:

„Käesolevas [direktiivis] kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *isikuandmed* – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (edaspidi „andmesubjekt“) kohta. Tuvastatav isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige isikukoodi põhjal või ühe või mitme tema füüsilisele, füsioloogilisele, vaimsele, majanduslikule, kultuurilisele või sotsiaalsele identsusele omase joone põhjal;

b) *isikuandmete töötlemine* (edaspidi „töötlemine“) – iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine;

[...]“.

12 Direktiivi 95/46 II peatükk „Üldised eeskirjad isikuandmete töötlemise seaduslikkuse kohta“ oli jagatud üheksaks jaoks.

13 Direktiivi I jao „Põhimõtted andmete kvaliteedi kohta“ artikkel 6 oli sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid sätestavad selle, et

a) isikuandmeid töödeldakse õiglaselt ja seaduslikult;

b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ega töödelda hiljem viisil, mis on vastuolus kõnealuste eesmärkidega. [...];

c) isikuandmed on piisavad, asjakohased ega ületa selle otstarbe piire, mille tarvis neid kogutakse ja/või hiljem töödeldakse;

[...]

2. Lõike 1 järgimise tagab vastutav töötleja.“

14 Direktiivi II jao „Andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriumid“ artiklis 7 oli sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et isikuandmeid võib töödelda ainult juhul, kui:

[...]

c) töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks

või

[...]

e) töötlemine on vajalik üldiste huvidega seotud ülesande täitmiseks või sellise avaliku võimu teostamiseks, mis on tehtud ülesandeks volitatud töötlejale või andmeid saavale kolmandale isikule

[...]“.

- 15 Direktiivi 95/46 III jao „Töötlemise eri kategooriad“ artiklis 8, mis puudutas „[a]ndmete eriliikide töötlemist“, oli ette nähtud:

„1. Liikmesriigid keelavad töödelda selliseid isikuandmeid, mis paljastavad rassilise või etnilise päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused, ametiühingusse kuulumise, ning tervislikku seisundit või seksuaalelu käsitlevate andmete töötlemise.

[...]

4. Võttes arvesse sobivaid tagatisi, võivad liikmesriigid põhjustel, mis on seotud märkimisväärse avaliku huviga, siseriikliku õiguse või järelevalveasutuse otsusega kehtestada täiendavaid erandeid lisaks lõikega 2 ettenähtud eranditele.

[...]“.

Isikuandmete kaitse üldmäärus

- 16 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 94 lõike 1 kohaselt tunnistati direktiiv 95/46 kehtetuks alates 25. maist 2018. Määruse artikli 99 lõike 2 järgi kohaldatakse seda määrust alates samast kuupäevast.

- 17 Määruse põhjendused 4, 10, 26, 35, 39 ja 51 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) Isikuandmete töötlemine peaks olema mõeldud teenima inimesi. Õigus isikuandmete kaitsele ei ole absoluutne õigus, vaid seda tuleb kaaluda vastavalt selle ülesandele ühiskonnas ning tasakaalustada muude põhiõigustega vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele. Käesolevas määruses austatakse kõiki põhiõigusi ning peetakse kinni aluslepingutes sätestatud ja [Euroopa Liidu põhiõiguste] hartas tunnustatud põhimõtetest, eelkõige õigusest era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladuse austamisele, isikuandmete kaitsest, mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusest, sõna- ja teabevabadusest, ettevõtlusvabadusest, õigusest tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele ning kultuurilisele, usulisele ja keelelisele mitmekesisusele.

[...]

(10) Selleks et tagada füüsiliste isikute järjekindel ja kõrgetasemeline kaitse ning kõrvaldada takistused isikuandmete liikumisel liidus, peaks füüsiliste isikute õiguste ja vabaduste kaitse selliste andmete töötlemisel olema kõigis liikmesriikides samal tasemel. [...] Seoses isikuandmete töötlemisega juriidilise kohustuse täitmiseks, avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud säilitada või kehtestada õigusnormid käesoleva määruse eeskirjade kohaldamise täpsustamiseks. [...] Samuti nähakse käesoleva määrusega liikmesriikidele ette manööverdamisruum oma eeskirjade, sealhulgas isikuandmete eriliikide [(edaspidi „tundlikud andmed“)] töötlemise eeskirjade täpsustamiseks. Sellega seoses ei välista käesolev määrus sellist liikmesriigi õigust, millega määratletakse konkreetsete töötlemisjuhtude asjaolud, sealhulgas määratakse täpsemalt kindlaks tingimused, mille alusel isikuandmete töötlemine on seaduslik. [täpsustatud sõnastus]

[...]

(26) Andmekaitse põhimõtteid tuleks kohaldada tuvastatud või tuvastatavat füüsilist isikut puudutava igasuguse teabe suhtes. [...] Füüsilise isiku tuvastatavuse kindlakstegemisel tuleks arvesse võtta kõiki vahendeid, mida vastutav töötleja või keegi muu võib füüsilise isiku otseseks või kaudseks tuvastamiseks mõistliku tõenäosusega kasutada, näiteks teiste hulgast esiletoomine. [...]

[...]

(35) Tervisealaste isikuandmete hulka peaksid kuuluma kõik andmesubjekti tervislikku seisundit käsitlevad andmed, mis annavad teavet andmesubjekti endise, praeguse või tulevase füüsilise või vaimse tervise kohta. [...]

[...]

(39) [...] Isikuandmed peaksid olema asjakohased, piisavad ja piirduma sellega, mis on nende töötlemise otstarbe seisukohalt vajalik. See eeldab eelkõige, et tagatakse andmete säilitamise aja piirdumine rangelt minimaalsega. Isikuandmeid tuleks töödelda vaid juhul, kui nende töötlemise eesmärki ei ole mõistlikult võimalik saavutada muude vahendite abil. [...]

[...]

(51) Sellist laadi isikuandmed, mis on oma olemuselt põhiõiguste ja -vabaduste seisukohast eriti tundlikud, väärivad erilist kaitset, sest nende töötlemise kontekst võib põhiõigusi ja -vabadusi olulisel määral ohustada. [...] Selliseid isikuandmeid ei tohiks töödelda, välja arvatud käesolevas määruses sätestatud konkreetsetel juhtudel, kui töötlemine on lubatud, võttes arvesse seda, et liikmesriikide õiguses võib kehtestada konkreetseid andmekaitse-eeskirju, et kohandada käesoleva määruse eeskirjade kohaldamist juriidilise kohustuse täitmiseks või avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. Lisaks sellise töötlemise erinõuetele tuleks kohaldada käesoleva määruse üldpõhimõtteid ja muid eeskirju, eelkõige seoses seadusliku töötlemise tingimustega. Erandid selliste isikuandmete eriliikide töötlemise üldisest keelust peaksid olema sõnaselgelt sätestatud, muu hulgas, kui andmesubjekt annab selleks oma selgesõnalise nõusoleku, või konkreetse vajaduse korral, eelkõige juhul, kui töödeldakse teatavate ühenduste või sihtasutuste seadusliku tegevuse käigus, mille eesmärk on võimaldada põhivabaduste kasutamist.“

18 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 1 „Reguleerimise ja eesmärgid“ lõikes 2 on sätestatud:

„Käesoleva määrusega kaitstakse füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi, eriti nende õigust isikuandmete kaitsele.“

19 Määruse artikkel 4 „Mõisted“ on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „isikuandmed“ – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal;

2) „isikuandmete töötlemine“ – isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;

[...]

15) „terviseandmed“ – füüsilise isiku füüsilise ja vaimse tervisega seotud isikuandmed, sealhulgas temale tervishoiuteenuste osutamist käsitlevad andmed, mis annavad teavet tema tervisliku seisundi kohta;

[...]“.

20 Isikuandmete üldkaitse üldmääruse II peatükk „Põhimõtted“ sisaldab selle määruse artikleid 5–11.

21 Määruse artikli 5, mis käsitleb „[i]sikuandmete töötlemise põhimõtte[i]d“, lõikes 1 on ette nähtud:

„Isikuandmete töötlemisel tagatakse, et

a) töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev („seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus“);

b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid ei töödelda hiljem viisil, mis on nende eesmärkidega vastuolus; [...] („eesmärgi piirang“);

c) isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt („võimalikult väheste andmete kogumine“);

[...]“.

22 Määruse artikli 6 „Isikuandmete töötlemise seaduslikkus“ lõigetes 1 ja 3 on ette nähtud:

„1. Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

[...]

c) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks;

e) isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks;

[...]

3. Lõike 1 punktides c ja e osutatud isikuandmete töötlemise alus kehtestatakse:

a) liidu õigusega või

b) vastutava töötleja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega.

Isikuandmete töötlemise eesmärk määratakse kindlaks selles õiguslikus aluses või see on lõike 1 punktis e osutatud isikuandmete töötlemise osas vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. [...] Liidu või liikmesriigi õigus vastab avaliku huvi eesmärgile ning on proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga.“

23 Määruse artikli 9 „Isikuandmete eriliikide töötlemine“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Keelatud on töödelda isikuandmeid, millest ilmneb rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused või ametiühingusse kuulumine, geneetilisi andmeid, füüsilise isiku kordumatuks tuvastamiseks kasutatavaid biomeetrilisi andmeid, terviseandmeid või andmeid füüsilise isiku seksuaalelu ja seksuaalse sättumuse kohta.

2. Lõiget 1 ei kohaldata, kui kehtib üks järgmistest asjaoludest:

[...]

g) töötlemine on vajalik olulise avaliku huviga seotud põhjustel liidu või liikmesriigi õiguse alusel ning on proportsionaalne saavutatava eesmärgiga, austab isikuandmete kaitse õiguse olemust ja tagatud on sobivad ja konkreetsed meetmed andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitseks;

[...]“.

Leedu õigus

24 Leedu Vabariigi 2. juuli 1997. aasta seaduse nr VIII-371 avalike ja erahuvide ühitamise kohta avalikus teenistuses (Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas Nr. VIII-371) (*Zin.*, 1997, nr 67-1659) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „huvide ühitamise seadus“) artikli 1 kohaselt on selle seaduse eesmärk ühitada avalikus teenistuses töötavate isikute erahuvid ja ühiskonna avalikud huvid, kindlustada otsuste tegemisel avaliku huvi ülimumslikkus, tagada tehtud otsuste erapooletus ning ära hoida korruptsiooni tekkimine ja lokkamine avalikus teenistuses.

25 Selle seaduse artikli 2 lõike 1 järgi kuuluvad mõiste „avalikus teenistuses töötavad isikud“ alla teiste hulgas isikud, kes töötavad avalik-õiguslikes ühendustes või asutustes, mida rahastatakse riigi või kohaliku omavalitsusüksuse eelarvest või vahenditest, ja kellele on antud avaliku halduse volitused.

26 Selle seaduse artiklis 3 „Avalikku teenistusse kandideerivate, seal töötavate või töötanud isikute kohustused“ lõigetes 2 ja 3 on ette nähtud:

„2. Isikud, kes kandideerivad avalikku teenistusse, töötavad avalikus teenistuses, samuti teised käesoleva seaduse artikli 4 lõikes 1 nimetatud isikud peavad deklareerima oma erahuvid.

3. Isikutele, kes on lahkunud avalikust teenistusest, kehtivad käesoleva seaduse viiendas jaos ette nähtud piirangud.“

27 Huvide ühitamise seaduse artikli 4 „Erahuvide deklaratsioon“ lõikes 1 on sätestatud:

„Iga avalikus teenistuses töötav isik ja iga isik, kes kandideerib avalikku teenistusse, peab deklareerima oma erahuvid, esitades selleks erahuvide deklaratsiooni (edaspidi „deklaratsioon“) käesolevas seaduses ja teistes õigusaktides ette nähtud korras. [...]“.

28 Selle seaduse artikli 5 kohaselt:

„1. Isikud, kes deklareerivad oma erahuve, peavad esitama deklaratsiooni elektrooniliselt [kõrge komisjoni] kindlaks määratud korras 30 päeva jooksul alates nende valimisest, teenistusse võtmisest või ametisse nimetamisest (välja arvatud käesoleva seaduse artikli 4 lõikes 2 ja käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 nimetatud juhtudel).

2. Isikud, kes kandideerivad avalikku teenistusse (välja arvatud käesoleva seaduse artikli 4 lõikes 2 nimetatud isikud ja isikud, kelle andmed on seaduse alusel salastatud ja/või kes tegelevad luure, vastuluure või kriminaaljälitusega), esitavad deklaratsiooni enne nende valimist, teenistusse võtmist või ametisse nimetamist, välja arvatud juhul, kui muudes õigusaktides on sätestatud teisiti.

3. Isikud, kelle andmed on seaduse alusel salastatud ja/või kes tegelevad luure, vastuluure või kriminaaljälitusega, esitavad deklaratsiooni 30 päeva jooksul alates nende valimisest, teenistusse võtmisest või ametisse nimetamisest selle asutuse (juriidilise isiku) juhile või tema täievolilisele esindajale, kus nad tööle asuvad, järgides seejuures selle asutuse (juriidilise isiku) kehtestatud korda.

4. Riigihankekomisjonide liikmed, riigihanke tellija juhi poolt lihtsustatud menetluses riigihankeid korraldama volitatud isikud ja riigihankemenetluses osalevad eksperdid esitavad erahuvide deklaratsiooni (kui nad ei ole seda juba varem teinud) elektrooniliselt enne, kui nad alustavad oma tegevust riigihankemenetluses. Riigihankekomisjoni liige, riigihanke tellija juhi poolt lihtsustatud menetluses riigihankeid korraldama volitatud isik või riigihankemenetluses osalev ekspert, kes ei ole erahuvide deklaratsiooni esitanud, ei tohi riigihankemenetluses osaleda ja ta tuleb vastavatest ülesannetest vabastada.

5. Kui see on ette nähtud selle asutuse (juriidilise isiku) toimimist käsitlevates normides, kus asjaomane isik töötab, võib deklaratsiooni esitada nii selle asutuse (juriidilise isiku) juhtidele või tema täievolilisele esindajale kui ka selle asutuse (juriidilise isiku) nimel või arvel tegutseva juriidilise isiku juhile või tema täievolilisele esindajale või mõnele muule juriidilisele isikule.

6. Asutused, kellel on õigus deklaratsioonidega tutvuda, saavad seda teha kindlaks määratud juhtudel ja seaduses ette nähtud korras kas deklareerimiseks kohustatud isiku töökohas või [kõrge komisjoni] juures.“

29 Selle seaduse artiklis 6 „Deklaratsiooni sisu“ on ette nähtud:

„1. Deklarant märgib oma deklaratsioonis enda ja oma abikaasa, elukaaslase või partneri järgmised andmed:

- 1) eesnimi, perekonnanimi, isikukood, sotsiaalkindlustusnumber, tööandja(d) ja ametikoht;
- 2) juriidiline isik, milles on deklarandil või tema abikaasal, elukaaslasel või partneril osaniku või aktsionäri staatus;

- 3) füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine, nagu see on määratletud Leedu Vabariigi tulumaksuseaduses;
 - 4) kuulumine ettevõtjatesse, asutustesse, ühendustesse või fondidesse ja nendes täidetavad ülesanded, välja arvatud kuulumine poliitilisse erakondadesse ja ametiühingutesse;
 - 5) viimase 12 kalendrikuu jooksul saadud kingid (v.a lähedastelt), kui nende väärtus on üle 150 euro;
 - 6) teave viimase 12 kalendrikuu jooksul tehtud tehingute ja muude käimasolevate tehingute kohta, kui tehingu väärtus on üle 3000 euro;
 - 7) deklarandi lähedased või teised teada olevad isikud või andmed, mis võivad tekitada huvide konflikti.
2. Deklarant võib oma abikaasa, elukaaslase või partneri andmed välja jätta, kui nad elavad eraldi, ei moodusta ühist leibkonda ning tal ei ole seega neid andmeid.“

30 Selle seaduse artiklis 10 „Erahuvide andmete avalikustamine“ on sätestatud:

„1. Avalikud on ja avaldatakse kõrge komisjoni veebisaidil viimase poolt kindlaks määratud korras andmed, mille on oma deklaratsioonides esitanud ametisse valitud ametiisikud ja poliitilistel ametikohtadel töötavad isikud, riigiametnikud ja -teenistujad, kohtunikud, riigiasutuste või kohalike omavalitsuste juhid ja asejuhid, poliitilise (isikliku) usaldusega ametnikud ja teenistujad, institutsioonide või asutuste allüksuste juhtide ja asejuhtide ülesannetes töötavad riigiametnikud, riigi või kohaliku omavalitsuse osalusega ettevõtjate ja riigi või kohaliku omavalitsusüksuse eelarveasutuste juhid ja asejuhid, riigi või kohaliku omavalitsusüksuse eelarvest rahastatavate avalik-õiguslike ühenduste või asutuste juhid ja asejuhid, avaliku halduse volitustega Leedu Panga töötajad (kes vastutavad finantsturgude järelevalve eest, tarbijate ja finantsturuosaliste vaheliste vaidluste kohtuvälise lahendamise eest ja muude avaliku halduse ülesannete eest), riigi või kohaliku omavalitsusüksuse osalusega, mis annab neile aktsionäride üldkoosolekul üle poole hääleõigustest, aktsiaseltside või osahingute järelevalve- või haldusnõukogu liikmed ning juhid ja asejuhid, riigi või kohaliku omavalitsusüksuse osalusega avaliku sektori ettevõtjate nõukogu liikmed, poliitiliste erakondade esimehed ja aseesimehed, ametisse valitud ametiisikute ja poliitilistel ametikohtadel töötavate isikute tasustamata konsultandid, assistendid ja nõunikud, Leedu Vabariigi parlamendi komisjonide tunnustatud eksperdid, ministriumide kolleegiumide liikmed, kohustusliku tervisekindlustuse ameti liikmed, kohustusliku tervisekindlustuse ameti tasustamata nõunikud, riikliku terviseameti liikmed, riigi või kohaliku omavalitsusüksuse eelarve- või avalikes asutustes, riigi või kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingutes või äriühingutes, milles riigil või kohalikul omavalitsusüksusel on osalus, mis annab neile osanike üldkoosolekul üle poole hääleõigustest, töötavad arstid, hambaarstid ja proviisorid, kellel on tervishoiuasutuse või apteegi tegevusluba, ning riigihankekomisjonide liikmed, riigihanke tellija juhi poolt lihtsustatud menetluses riigihankeid korraldama volitatud isikud ja riigihankemenetluses osalevad eksperdid (välja arvatud andmed, mis on esitatud nende isikute deklaratsioonides, kelle andmed on seaduse alusel salastatud ja (või) kes tegutsevad luuretegevuse, vastuluure või kriminaaljälituse alal). Kui isik, kelle andmed on avalikud, kaotab deklareerija staatuse, võtab kõrge komisjon asjaomase isiku taotlusel deklaratsiooni oma veebisaidilt maha.

2. Avalikustada ei tohi järgmisi deklaratsioonis esitatud andmeid: isikukood, sotsiaalkindlustusnumber, eriliiki isikuandmed ja muud andmed, mille avalikustamine on seadusega keelatud. Lisaks ei avaldata teise tehingupoole andmeid, kui tegemist on füüsilise isikuga.“

31 Huvide ühitamise seaduse artikli 22 „Kontrollimise eest vastutavad asutused ja ametnikud“ kohaselt:

„Käesoleva seaduse kohaldamist selle kohaldamisalasse kuuluvate isikute poolt kontrollivad:

- 1) [kõrge komisjon];
- 2) riigi või kohalike omavalitsusüksuste institutsioonide või asutuste juht või tema täievoliline esindaja;
- 3) avaliku sektori hankija juht või tema täievoliline esindaja (riigihankekomisjonide liikmete, riigihanke tellija juhi poolt lihtsustatud menetluses riigihankeid korraldama volitatud isikute ja riigihankemenetluses osalevate ekspertide puhul);
- 4) seaduses ettenähtud juhtudel teised riigiorganid.

[...]

3. Kui on olemas põhjendatud teave selle kohta, et isik ei täida seadusest tulenevaid nõudeid, viib riigi või kohalike omavalitsusüksuste institutsioonide või asutuste juht või tema täievoliline esindaja või riigi või kohaliku omavalitsusüksuse kollegiaalselt juhitud institutsioon omal algatusel või [kõrge komisjoni] korraldusel läbi uurimise avalikus teenistuses töötava isiku teenistuskohustuste täitmise osas. [Kõrget komisjoni] teavitatakse uurimise tulemustest; tema pädevuses on hinnata, kas uurimisaruanandes asjaomase isiku käitumise kohta antud hinnang on kooskõlas käesoleva seaduse sätetega. [...].“

32 Leedu Vabariigi seaduse avalike ja erahuvide ühitamise kohta alates 1. jaanuarist 2020 kehtiva redaktsiooni (edaspidi „muudetud huvide ühitamise seadus“) artikli 2 lõikes 5, milles on määratletud mõiste „avalikus teenistuses töötavad isikud“, ei nimetata enam nende hulgas isikuid, kes töötavad avalik-õiguslikes ühendustes või asutustes, mida rahastatakse riigi või kohaliku omavalitsusüksuse eelarvest või vahenditest, ja kellele on antud avaliku halduse volitused.

33 Muudetud huvide ühitamise seaduse artikli 4 lõikes 3 on sätestatud:

„Käesoleva seaduse sätteid erahuvide deklaratsiooni kohta ja käesoleva seaduse artikleid 11 ja 13 kohaldatakse ühtlasi:

[...]

8) avaliku sektori hankija või pakkumismenetlust läbi viiva organi (edaspidi koos „hankija“) juhtidele, hankija riigihankekomisjonide liikmetele, tellija juhi poolt lihtsustatud menetluses riigihankeid korraldama volitatud isikutele, riigihankemenetluses osalevate ekspertidele, kontsessiooni algatajatele [...], kes on tegevad varustuse-, reoveekäitluse-, energia-, liikluse- ja postiteenuste valdkonna hankija juures;

[...]“.

- 34 Leedu Vabariigi 11. juuni 1996. aasta seaduse nr I-1374 isikuandmete õiguskaitsse kohta (Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas Nr. I-1374) (*Žini.*, 1996, nr 63-1479) kuni 16. juulini 2018 kehtinud redaktsiooni artikli 2 lõikes 8 oli sätestatud:

„Mõistega „erilised isikuandmed“ on hõlmatud andmed isiku rassilise või etnilise päritolu, poliitiliste, usuliste, filosoofiliste või muude veendumuste, ametiühingusse kuulumise, tervise, seksuaalelu ning selle isiku süüteoasjas süüdimõistmise kohta.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 35 Kõrge komisjon on ametiasutus, kelle üks ülesanne on tagada huvide ühitamise seaduse kohaldamine ning eelkõige erahuvide deklaratsioonide kogumine ja nende kontrollimine.
- 36 OT on Leedu õiguse alusel asutatud, avalikest vahenditest rahastatava ja keskkonnakaitses alal tegutseva asutuse QP juht.
- 37 Kõrge komisjon tuvastas 7. veebruari 2018. aasta otsuses, et kuna OT ei esitanud erahuvide deklaratsiooni, siis rikkus ta huvide ühitamise seaduse artikli 3 lõiget 2 ja artikli 4 lõiget 1.
- 38 OT esitas 6. märtsil 2018 eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse selle otsuse tühistamiseks.
- 39 Kaebuse põhjenduseks väidab OT esiteks, et ta ei kuulu huvide ühitamise seaduse artikli 2 lõikes 1 nimetatud isikute hulka, kelle suhtes kehtib erahuvide deklareerimise kohustus. QP juhina ei ole talle antud avaliku halduse volitusi ja tema ülesannete hulka ei kuulu avaliku teenuse osutamine elanikkonnale. Lisaks on QP valitsusväline organisatsioon, mis tegutseb sõltumatuna avalikust võimust.
- 40 Teiseks leiab OT, et isegi kui tal peaks olema kohustus erahuvide deklaratsioon esitada, siis igal juhul kahjustaks tema deklaratsiooni avaldamine nii tema kui ka teiste isikute, keda ta peaks sel juhul oma deklaratsioonis nimetama, õigust eraelu puutumatusse.
- 41 Kõrge komisjon väidab, et kuna OT-le olid antud haldusvolitused sellises asutuses, mida rahastatakse liidu struktuurifondidest ja Leedu riigi eelarvest, pidi ta esitama erahuvide deklaratsiooni ning seda ka juhul, kui ta ei olnud ametnik, samuti ka siis, kui oletada, et ta ei täitnud avaliku halduse ülesandeid. Kõrge komisjon märgib lisaks, et kuigi sellise deklaratsiooni avaldamine võib kujutada endast asjaomase isiku ja tema abikaasa eraellu sekkumist, on selline sekkumine ette nähtud huvide ühitamise seaduses.
- 42 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas huvide ühitamise seaduses ette nähtud kord on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktidega c ja e ja lõikega 3 ning artikli 9 lõikega 1. Kohus leiab, et erahuvide deklaratsioonis sisalduvad isikuandmed võivad anda teavet deklarandi ja tema abikaasa, elukaaslase või partneri ja nende laste eraelu kohta, mistõttu võib avalikustamine rikkuda asjaomaste isikute õigust nende eraelu puutumatusse. Nimelt võivad need andmed sisaldada eriti tundlikku teavet, näiteks asjaolu, et asjaomane isik elab vabaabielus või koos samasoolise isikuga, ja sellise teabe avalikustamine võib kaasa tuua märkimisväärseid ebameeldivusi nende isikute eraelus. Ka andmed deklarandi ja tema

abikaasa, elukaaslase või partneri saadud kinkide ja tehtud tehingute kohta näitavad nende eraelu teatud üksikasju. Andmed deklarandi lähedaste või tuttavate kohta, mis võivad olla aluseks huvide konfliktile, avalikustavad lisaks teabe deklarandi perekonna ja tema isiklike suhete kohta.

43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kuigi huvide ühitamise seaduse eesmärk on tagada avaliku võimu ülesannete täitmisel läbipaistvuse põhimõtte järgimine, seda eelkõige avalikku huvi puudutavate otsuste tegemisel, ei ole selle eesmärgi saavutamiseks vajalik avaldada internetis andmeid, mis võivad mõjutada selliste otsuste tegemist. Nimelt oleks isikuandmete edastamine selle seaduse artiklis 5 nimetatud asutustele ning sama seaduse artiklis 22 nimetatud asutustele määratud järelevalveülesanne selle eesmärgi saavutamise tagamiseks piisavad meetmed.

44 Nendel asjaoludel otsustas Vilniaus apygardos administracinis teismas (Vilniuse regionaalne halduskohus, Leedu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [isikuandmete kaitse üldmääruse] artikli 6 lõike 1 [esimese lõigu] punktis e sätestatud tingimust, et [isikuandmete] töötlemine peab olema vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu volituste teostamiseks, tuleb arvestades selle määruse artikli 6 lõikes 3 ette nähtud tingimusi, sh nõuet, et liikmesriigi õigus peab vastama avalikust huvist lähtuval eesmärgile ning olema proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga, ja [harta] artikleid 7 ja 8 arvesse võttes tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusega ei või nõuda erahuvide deklareerimist ja nende avaldamist vastutava töötleja – [kõrge komisjoni] – veebisaidil, tehes need andmed seeläbi kättesaadavaks kõigile inimestele, kellel on interneti kasutamise võimalus?

2. Kas [isikuandmete kaitse üldmääruse] artikli 9 lõikes 1 sätestatud isikuandmete eriliikide töötlemise keeldu tuleb lähtuvalt selle määruse artikli 9 lõikes 2 ette nähtud tingimustest, sh selle sätte punktis g sätestatud tingimusest, et [isikuandmete] töötlemine peab olema vajalik olulise avaliku huviga seotud põhjustel liidu või liikmesriigi õiguse alusel, mis peab olema proportsionaalne saavutatava eesmärgiga, austama õiguse isikuandmete kaitsele olemust ja tagama sobivad ja konkreetset meetmed andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitseks, ning harta artikleid 7 ja 8 silmas pidades tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusega ei või nõuda erahuvide deklareerimisega seotud andmete avaldamist, kui seeläbi võidakse teha avalikuks isikuandmed, sh andmed, mille abil on võimalik teha kindlaks isiku poliitilised vaated, kuuluvus ametiühingusse, seksuaalne sättumus ja muud isikuandmed, ja nende andmete avaldamist vastutava töötleja – [kõrge komisjoni] – veebisaidil, tehes need andmed seeläbi kättesaadavaks kõigile inimestele, kellel on interneti kasutamise võimalus?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

45 Leedu valitsus ja Euroopa Komisjon märkisid, et pärast huvide ühitamise seadusse tehtud muudatusi, mis jõustusid 1. jaanuaril 2020, ei kuulu põhikohtuasja kaebaja enam selle seaduse isikulisse kohaldamisalasse.

46 Lisaks märgib komisjon, et Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (Leedu Vabariigi konstitutsioonikohus), kelle poole eelotsusetaotluse esitanud kohus oli pöördunud, et hinnata, kas huvide ühitamise seaduse teatavad sätted on põhiseadusega kooskõlas, tuvastas 20. septembri 2018. aasta kohtuotsuses, et selle seaduse artikkel 10, mis näeb ette erahuve puudutavate andmete avaldamise, ei ole oluline põhikohtuasjas otsuse tegemisel.

- 47 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute koostöö vahend, mille abil annab Euroopa Kohus liikmesriigi kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida viimased vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (12. märtsi 1998. aasta kohtuotsus Djabali, C-314/96, EU:C:1998:104, punkt 17, ja 3. detsembri 2020. aasta kohtumäärus Fedasil, C-67/20–C-69/20, ei avaldata, EU:C:2020:1024, punkt 18).
- 48 Samuti eeldatakse väljakujunenud kohtupraktika kohaselt, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mille liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletav liidu õiguse tõlgendus ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja tegelike asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Stichting Rookpreventie Jeugd jt, C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Käesoleval juhul tuleb märkida, et vastuseks Euroopa Kohtule viimase palutud teabe kohta täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, et põhikohtuasjas vaidlusaluse otsuse õiguspärasust tuleb hinnata selle otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud riigisiseste õigusnormide alusel. Huvide ühitamise seaduse järgi pidid erahuvide deklaratsiooni esitama teiste hulgas isikud, kes töötavad avalik-õiguslikes ühendustes või asutustes, mida rahastatakse riigi või kohaliku omavalitsusüksuse eelarvest või vahenditest, ja kellele on antud avaliku halduse volitused.
- 50 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis lisaks, et kuigi põhikohtuasja kaebajat ei saa enam samastada avalikus teenistuses töötava isikuga muudetud huvide ühitamise seaduse tähenduses, võib ta siiski kuuluda selle seaduse artikli 4 lõike 3 punktis 8 nimetatud isikute kategooriasse ning seetõttu olla kohustatud esitama erahuvide deklaratsiooni.
- 51 Teiseks täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasjas ei ole tähtsust Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismase (Leedu Vabariigi konstitutsioonikohus) 20. septembri 2018. aasta otsusel, millega see tunnistas vastuvõetamatuks eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse teha otsus selle kohta, kas huvide ühitamise seaduse artikli 10 lõiked 1 ja 2 on kooskõlas Leedu Vabariigi põhiseadusega ja põhiseadusest tuleneva proportsionaalsuse põhimõttega, kuna põhikohtuasjas arutatav küsimus ei puuduta erahuvide deklaratsioonis esitatud andmete avalikkust, vaid sellise deklaratsiooni esitamise kohustust.
- 52 Sellega seoses täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi põhikohtuasjas lahendatav küsimus puudutab – nagu märkis Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (Leedu Vabariigi konstitutsioonikohus) – tõepoolest seda, kas põhikohtuasja kaebaja rikkus erahuvide deklaratsiooni esitamise kohustuse täitmata jätmisega selle seaduse artikli 3 lõiget 2 ja artikli 4 lõiget 1, on põhikohtuasjas vaidlusaluse otsuse õiguspärasuse kontrollimiseks vaja arvesse võtta deklaratsiooni esitamise kohustuslikke järelemeid, mis tulenevad seaduse artiklist 10, nimelt erahuvide deklaratsioonis sisalduvate teatavate andmete avaldamine kõrge komisjoni veebilehel, sest kaebaja põhjendab selle otsuse tühistamiseks esitatud kaebust sellise avaldamise ebaseaduslikkusega.
- 53 Võttes arvesse eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teavet, ei piisa Leedu valitsuse ja komisjoni esitatud asjaoludest selleks, et lükata ümber esitatud küsimuste asjakohasuse eeldust, ega saa pidada ilmselgeks seda, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost

põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, ega ka seda, et probleem on hüpoteetiline, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus võib seda tõlgendust oma otsuse tegemisel arvesse võtta. Lisaks on Euroopa Kohtule teada talle esitatud küsimustele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud.

54 Järelikult on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Ajaliselt kohaldatav õigus

55 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimustega tõlgendada isikuandmete kaitse üldmäärust. Vastavalt selle määruse artikli 99 lõikele 2 kohaldatakse seda alates 25. maist 2018, mil selle artikli 94 lõike 1 kohaselt tunnistati kehtetuks direktiiv 95/46.

56 Järelikult kehtib põhikohtuasjas kõne all oleva otsuse suhtes, mille kõrge komisjon võttis vastu 7. veebruaril 2018, direktiiv 95/46.

57 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub siiski, et selles otsuses heitis kõrge komisjon põhikohtuasja kaebajale ette, et viimane ei esitanud erahuvide deklaratsiooni, rikkudes sellega huvide ühitamise seadust. Neil asjaoludel, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 50 mainitud teavet ning seda, et puuduvad andmed põhikohtuasja kaebaja poolt sellise deklaratsiooni esitamise kohta enne 25. maid 2018, st isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldatavaks muutumise kuupäeva, ei ole välistatud, et see määrus on põhikohtuasjas ajaliselt kohaldatav, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

58 Lisaks ei ole vaja teha vahet direktiivi 95/46 sätetel ja mõlemas eelotsuse küsimuses nende ümber sõnastatud kujul viidatud isikuandmete kaitse üldmääruse sätetel, kuna nende ulatust tuleb Euroopa Kohtult käesolevas asjas taotletud tõlgenduse osas pidada sarnaseks (vt analoogia alusel 21. novembri 2013. aasta kohtuotsus *Dixons Retail*, C-494/12, EU:C:2013:758, punkt 18).

59 Järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele tarviliku vastuse andmiseks neid küsimusi analüüsida nii direktiivi 95/46 kui ka isikuandmete kaitse üldmääruse alusel.

Esimene küsimus

60 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 95/46 artikli 7 punkte c ja e ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkte c ja e ja lõiget 3 tuleb lähtuvalt harta artiklitest 7 ja 8 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et internetis avaldatakse isikuandmed, mis sisalduvad erahuvide deklaratsioonides, mille peavad esitama kõikide avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhid liikmesriigi asutusele, kelle ülesanne on koguda neid deklaratsioone ja kontrollida nende sisu.

61 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et vastavalt direktiivi 95/46 artikli 1 lõikele 1 koostoimes selle põhjendusega 10 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 1 lõikele 2 koostoimes selle põhjendustega 4 ja 10 on nimetatud direktiivi ja nimetatud määruse eesmärk tagada füüsiliste

isikute põhiõiguste ja -vabaduste kõrgetasemeline kaitse isikuandmete töötlemisel, seda õigust on samuti tunnustatud harta artiklis 8 ning see on tihedalt seotud õigusega eraelu puutumatusele, mis on toodud harta artiklis 7.

- 62 Selleks on direktiivi 95/46 II peatükis ning isikuandmete kaitse üldmääruse II ja III peatükis sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtted ja andmesubjekti õigused, mida töötlemisel tuleb järgida. Eelkõige pidi igasugune isikuandmete töötlemine enne isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldatavaks muutumist olema kooskõlas selle direktiivi artiklites 6 ja 7 sätestatud põhimõtetega andmete kvaliteedi ja nende töötlemise seaduslikkuse kohta ning alates isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamisest peab see olema kooskõlas määruse artiklites 5 ja 6 loetletud põhimõtetega andmete töötlemise ja töötlemise seaduslikkuse tingimuste kohta (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 96, ja 24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Valsts ieņēmumu dienests (isikuandmete töötlemine maksustamise eesmärgil), C-175/20, EU:C:2022:124, punkt 50).
- 63 Käesoleval juhul on huvide ühitamise seaduse artikli 10 lõikes 1 ette nähtud, et kõrge komisjon avaldab oma veebisaidil teabe, mis sisaldub selles sättes nimetatud avalikus sektoris vastutust kandvate isikute esitatud erahuvide deklaratsioonides ja mille sisu on kindlaks määratud selle seaduse artikli 6 lõikes 1, välja arvatud teave, mis on toodud sama seaduse artikli 10 lõikes 2.
- 64 Sellega seoses tuleb rõhutada, et Euroopa Kohtule esitatud küsimused puudutavad üksnes sellise teabe avaldamist kõrge komisjoni veebilehel, mis sisaldub erahuvide deklaratsioonis, mille peab esitama avalikest vahenditest rahastatava asutuse juht, mitte aga deklareerimiskohustust kui sellist või huvide deklaratsiooni avaldamist muudel asjaoludel.
- 65 Kuivõrd teave, mis avaldatakse kõrge komisjoni veebisaidil, puudutab füüsilisi isikuid, kes on identifitseeritud ees- ja perekonnanimega, on tegemist isikuandmetega direktiivi 95/46 artikli 2 punkti a ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 1 tähenduses, sest asjaolu, et teave kuulub deklarandi tööalasesse konteksti, ei tähenda, et seda ei saaks nii kvalifitseerida (9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Manni, C-398/15, EU:C:2017:197, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks tuleb toimingut, mis seisneb isikuandmete panemises veebilehele, pidada direktiivi 95/46 artikli 2 punkti b ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 2 tähenduses töötlemiseks (vt selle kohta 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, punkt 37), mille osas on kõrge komisjon vastutav töötleja direktiivi 95/46 artikli 2 punkti d ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 7 tähenduses (vt analoogia alusel 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 101).
- 66 Pärast seda täpsustust tuleb analüüsida, kas direktiivi 95/46 artikliga 7 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikliga 6 tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7 ja 8 on vastuolus see, kui internetis avaldatakse üks osa isikuandmetest, mis sisalduvad erahuvide deklaratsioonis, mille peavad esitama kõikide avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhid, nagu on ette nähtud huvide ühitamise seaduse artiklis 10.
- 67 Direktiivi 95/46 artiklis 7 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimeses lõigus on ette nähtud ammendav ja piirav loetelu juhtudest, kui isikuandmete töötlemist võib pidada seaduslikuks. Selleks et isikuandmete töötlemist saaks pidada seaduslikuks, peab töötlemine kuuluma nendes õigusnormide ette nähtud ühe olukorra alla (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 99 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 68 Vastavalt direktiivi 95/46 artikli 7 punktile e ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktile e, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus oma esimeses küsimuses mainib, on seaduslik selline töötlemine, mis on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleva avaliku võimu teostamiseks. Lisaks on vastavalt direktiivi artikli 7 punktile c ja määruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktile c, millele see kohus on oma eelotsusetaotluse põhjendustes viidanud, seaduslik ka selline töötlemine, mis on vajalik vastutava töötleva seadusjärgse kohustuse täitmiseks.
- 69 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõikes 3 on nende mõlema seadusliku töötlemise juhtumi kohta täpsustatud, et töötlemine peab põhinema liidu õigusel või vastutava töötleva suhtes kohaldataval liikmesriigi õigusel ning et see õiguslik alus peab vastama avalikust huvist lähtuvale eesmärgile ja olema proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga. Kuna need nõuded väljendavad harta artikli 52 lõikest 1 tulenevaid ettekirjutusi, tuleb neid tõlgendada harta nimetatud sätet arvestades ja kohaldada *mutatis mutandis* direktiivi 95/46 artikli 7 punktidele c ja e.
- 70 Nimelt tuleb märkida, et põhiõigused eraelu puutumatusle ja isikuandmete kaitsele, mis on tagatud harta artiklitega 7 ja 8, ei ole absoluutsed eelisõigused, vaid neid tuleb arvesse võtta vastavalt nende ülesandele ühiskonnas ja neid tuleb kaaluda võrreldes teiste põhiõigustega. Seega võib piiranguid seada tingimusel, et vastavalt harta artikli 52 lõikele 1 on need ette nähtud seadusega, nendes on arvestatud põhiõiguste olemusega ja need on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Viimati nimetatud põhimõtte kohaselt võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ja vastavad tegelikult liidu tunnustatud üldist huvi teenivatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi. Piirangud peavad piirduma sellega, mis on tingimata vajalik, ning riivet sisaldavas õigusaktis peavad olema ette nähtud selged ja täpsed reeglid, mis reguleerivad asjaomase meetme ulatust ja kohaldamist (22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 71 Käesoleval juhul tuleb arvesse võtta, et alus kõrge komisjoni veebisaidil osa nende isikuandmete avaldamiseks, mis sisalduvad erahuvide deklaratsioonis, mille peavad esitama kõikide avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhid, on selle komisjoni suhtes kehtiv liikmesriigi õigusnorm, nimelt huvide ühitamise seaduse artikkel 10; järelikult on selline töötlemine vajalik selle asutuse kui vastutava töötleva seadusjärgse kohustuse täitmiseks ning kuulub seega direktiivi 95/46 artikli 7 punktis c ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktis c nimetatud juhtumi alla. Neil asjaoludel ei ole vaja kindlaks teha, kas selline töötlemine kuulub ka direktiivi artikli 7 punktis e ja määruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktis e nimetatud juhtumi alla.
- 72 Lisaks, kuna huvide ühitamise seaduse artiklis 10 on – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 63 – määratletud isikuandmete kaitse õiguse teostamise piirangu ulatus, siis tuleb sellest tulenevat riivet pidada seadusega ettenähtuks harta artikli 52 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Valsts ieņēmumu dienests (isikuandmete töötlemine maksustamise eesmärgil), C-175/20, EU:C:2022:124, punkt 54).
- 73 Nagu on aga täpsustatud käesoleva kohtuotsuse punktis 69, on siiski veel vaja, et huvide ühitamise seaduse artikkel 10 kui põhikohtuasjas kõne all oleva töötlemise õiguslik alus vastaks ka teistele harta artikli 52 lõikest 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõikest 3 tulenevatele nõuetele, ning eelkõige peab see vastama avalikust huvist lähtuvale eesmärgile ja olema proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga.

- 74 Käesoleval juhul nähtub huvide ühitamise seaduse artiklist 1, et huvide deklaratsiooni läbipaistvuse põhimõtet aluseks võttes soovitakse selle seadusega kindlustada avalikus teenistuses töötavate isikute poolt otsuste tegemisel avaliku huvi ülimuslikkus, tagada tehtud otsuste erapooletus ja ära hoida huvide konflikti ning korruptsiooni tekkimist ja lokkamist avalikus teenistuses.
- 75 Need eesmärgid, milleks on tugevdada tagatise avalikus sektoris otsuseid tegevate isikute aususele ja erapooletusele, ära hoida huvide konflikti ja võidelda korruptsiooniga avalikus sektoris, on vaieldamatult avalikust huvist lähtuvad eesmärgid ja seega õiguspärased.
- 76 Nimelt sellega, et kindlustatakse avalikus sektoris otsuseid tegevate isikute poolt oma ülesannete erapooletu ja objektiivne täitmine ning välditakse, et neid mõjutaksid erahuvidest tulenevad kaalutlused, tagatakse avaliku elu ja avalike vahendite hea haldamine.
- 77 Lisaks on korruptsioonivastane võitlus selline eesmärk, milles liikmesriigid on kokku leppinud nii rahvusvahelisel kui ka liidu tasandil.
- 78 Eelkõige on liikmesriigid liidu tasandil ühinenud Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitleva konventsiooniga, mille järgi peab iga liikmesriik võtma meetmeid, et ametnike korruptsioon, nii aktiivne kui ka passiivne, oleks kriminaalkorras karistatav.
- 79 Rahvusvahelisel tasandil on ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni artiklis 1 sätestatud, et selle eesmärk on eelkõige edendada ja tugevdada abinõusid, mis võimaldaksid tõhusamalt ja tulemuslikumalt korruptsiooni ennetada ja selle vastu võidelda, samuti suurendada usaldusväarsust, aruandekohustust ning avaliku elu ja avalike vahendite head haldamist. Selleks on nimetatud konventsiooni artikli 7 lõikes 4 ette nähtud, et „[k]onventsiooniosalised püüavad kooskõlas oma õiguspõhimõtetega võtta vastu, säilitada ja tõhustada läbipaistvuse suurendamise ja huvide konfliktide ennetamise mehhanisme“.
- 80 Eeltoodud kaalutlustest nähtub, et isikuandmete töötlemine huvide ühitamise seaduse alusel püüab vastata liidu poolt tunnustatud üldist huvi teenivatele eesmärkidele harta artikli 52 lõike 1 tähenduses ning avalikust huvist lähtuvatele eesmärkidele, st õiguspärastele eesmärkidele isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 3 tähenduses.
- 81 Järelikult lubavad nende sätete kohaselt eesmärgid, mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktides 74 ja 75, piirata harta artiklitega 7 ja 8 tagatud õiguste kasutamist, kui need piirangud tegelikult vastavad nendele eesmärkidele ja on nendega proportsionaalsed.
- 82 Neil asjaoludel tuleb kontrollida, kas kõrge komisjoni veebisaidil ühe osa nende isikuandmete avaldamine, mis sisalduvad erahuvidel deklaratsioonides, mille peavad esitama kõikide avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhid sellele komisjonile, on huvide ühitamise seaduse artiklis 1 määratletud üldise huvi eesmärkide saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik (vt analoogia alusel 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 109).
- 83 Mis puudutab kõigepealt küsimust, kas kõrge komisjoni veebisaidil nende isikuandmete avaldamine, mis sisalduvad erahuvidel deklaratsioonides, on sobiv huvide ühitamise seaduse artiklis 1 määratletud üldise huvi eesmärgi saavutamiseks, siis tuleb märkida, et avalikus sektoris otsuseid tegevate isikute erahuvidel deklaratsioonides sisalduvate teatavate isikuandmete

avaldamine internetis võib kallutada neid tegutsema erapooletult, sest sellise avaldamisega tulevad esile võimalikud huvide konfliktid, mis võivad mõjutada nende ülesannete täitmist. Seega on läbipaistvuse põhimõtte selline rakendamine sobiv, et ära hoida huvide konflikte ja korrupsiooni, suurendada avalikus sektoris tegutsejate vastutust ja seega kodanike usaldust avaliku sektori tegevuse suhtes.

- 84 Seega näib põhikohtuasjas kõne all olev meede sobiv, et aidata saavutada sellega taotletavaid üldisest huvist lähtuvaid eesmärke.
- 85 Mis puudutab seejärel vajalikkuse nõuet, siis isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendusest 39 nähtub, et vajalikkuse nõue on täidetud, kui viidatud üldisest huvist lähtuvat eesmärki ei ole mõistlikult võimalik sama tõhusalt ellu viia muude vahenditega, mis riivaksid vähem andmesubjektide põhiõigusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusse ja isikuandmete kaitsele, mis on tagatud harta artiklitega 7 ja 8, sest isikuandmete kaitse põhimõtte erandite ja piirangute puhul tuleb piirduda sellega, mis on tingimata vajalik (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 110 ja seal viidatud kohtupraktika). Järelikult tuleb käesoleval juhul kontrollida, kas huvide konfliktide ja korrupsiooni ennetamise eesmärki avalikus sektoris, tugevdades selleks vastutavate isikute ausust ja erapooletust, on mõistlikult võimalik saavutada sama tõhusalt muude meetmetega, mis vähem riivavad avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhtide õigust eraelu puutumatusse ja isikuandmete kaitsele.
- 86 Selle hinnangu andmisel tuleb arvesse võtta kõiki asjaomasele liikmesriigile omaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid, nagu muude meetmete olemasolu huvide konfliktide ennetamiseks ja korrupsiooniga võitlemiseks, selliste konfliktide ulatust ja korrupsiooni kui nähtust avalikus teenistuses, samuti kõnealuse teabe laadi ning deklarandi ametiülesannete olulisust, eelkõige tema positsiooni ametihierarhias, talle antud avaliku halduse volituste ulatust ja tema pädevust avalike vahendite kasutamisel ja haldamisel.
- 87 Käesoleval juhul tuleb esiteks märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 43, näib eelotsusetaotluse esitanud kohus olevat seisukohal, et kohustus deklareerida oma erahuvide ühitamise seaduse artiklites 5 ja 22 nimetatud asutustele ja nende asutuste kontroll selle kohustuse täitmise ja deklaratsiooni sisu üle võimaldavad saavutada sama tõhusalt selle seadusega taotletavad eesmärgid, milleks on huvide konflikti ennetamine ja võitlus korrupsiooniga avalikus sektoris.
- 88 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt on üks peamisi argumente, mille kõrge komisjon põhikohtuasjas erahuvide deklaratsioonide avaldamise õigustamiseks esile tõi see, et tal ei ole piisavalt töötajaid, et tõhusalt kontrollida kõiki talle esitatud deklaratsioone.
- 89 Tuleb siiski rõhutada, et see, kui ametiasutustele ei ole eraldatud piisavalt vahendeid, ei saa mingil juhul kujutada endast õiguspärast põhjust, mis võimaldaks põhjendada hartaga tagatud põhiõiguste riivet.
- 90 Samuti tuleb küsida, kas huvide ühitamise seaduse artiklis 1 nimetatud üldisest huvist lähtuvate eesmärkide saavutamiseks on tingimata vajalik, et avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhtide osas kehtib samamoodi nagu teiste selle seaduse artikli 10 lõikes 1 loetletud ametikohtade kategooriate suhtes selles seaduses ette nähtud avaldamise nõue.

- 91 Sellega seoses märkis Leedu valitsus Euroopa Kohtus, et erapooletuse deklaratsiooni esitamise kohustus, mis kehtib nende juhtide suhtes riigisisese õiguse järgi, on piisav huvide ühitamise seadusega järgitavate eesmärkide saavutamiseks ning see tähendab, et nende suhtes selle seaduse artikli 10 kohaldamine, mis oli ette nähtud kuni muudetud huvide ühitamise seaduse jõustumiseni 1. jaanuaril 2020, läks kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks tingimata vajalik.
- 92 Teiseks, kui ka põhikohtuasjas kõne all olevate isikuandmete avaldamine peaks olema vajalik huvide ühitamise seadusega taotletavate eesmärkide saavutamiseks, tuleb märkida, et nende isikuandmetega võib tutvuda potentsiaalselt piiramatul arvul isikuid. Euroopa Kohtule esitatud toimikust ei nähtu aga, et Leedu seadusandja oleks selle sätte vastuvõtmisel analüüsinud, kas nende andmete internetis avaldamine ilma igasuguse piiranguta nendega tutvumisele on tingimata vajalik või kas huvide ühitamise seaduse eesmärke oleks võimalik saavutada sama tõhusalt ka siis, kui piirata nende isikute arvu, kes võivad andmetega tutvuda.
- 93 Kolmandaks tuleb igal juhul meelde tuletada, et töötlemise vajalikkuse tingimust tuleb analüüsida koos „võimalikult väheste andmete kogumise“ põhimõttega, mis on sätestatud direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktis c ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktis c ning mille kohaselt peavad isikuandmed olema asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt (vt selle kohta 11. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Asociația de Proprietari bloc M5A-Scara A, C-708/18, EU:C:2019:1064, punkt 48).
- 94 Seega saab ainult neid andmeid, mille avaldamine võib tõepoolest tugevdada avalikus sektoris vastutust kandvate isikute aususe ja erapooletuse tagatist, ära hoida huvide konflikte ja võidelda korruptsiooniga avalikus sektoris, töödelda nii, nagu on ette nähtud huvide ühitamise seaduse artikli 10 lõikes 1.
- 95 Käesoleval juhul nähtub huvide ühitamise seaduse artikli 10 lõikest 2 ja selgitustest, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus andis vastuseks Euroopa Kohtule viimase palutud teabe kohta, et kõrge komisjoni veebisaidil avaldatakse suurem osa andmetest, mis peavad sisalduma selle seaduse artikli 6 lõike 1 kohaselt erahuvide deklaratsioonis, välja arvatud eelkõige asjaomaste isikute isikukoodid.
- 96 Kuigi avalikus sektoris huvide konflikti ja korruptsiooni ennetamise eesmärki silmas pidades võib olla asjakohane nõuda erahuvide deklaratsioonides teavet, mis võimaldab deklarandi identifitseerida, samuti teavet tema abikaasa, elukaaslase või partneri tegevuse kohta, siis tingimata vajalikust läheb nähtavasti kaugemale see, kui avalikustada üldsusele internetis nimelised andmed avalikest vahenditest rahastatava asutuse juhi abikaasa, elukaaslase või partneri kohta, samuti tema lähedaste ja tuttavate samad andmed, mis võivad olla aluseks huvide konfliktile. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 66 märkis, ei ilmne nimelt, et taotletavaid avalikust huvist lähtuvaid eesmärke ei saaks saavutada, kui avaldamisel kasutataks vastavalt kas abikaasa, elukaaslase või partneri ainult üldist tähistamist, koos asjakohase märkega nende huvide kohta seoses nende tegevusega.
- 97 Samuti ei tundu, et taotletavaid eesmärke silmas pidades oleks tingimata vajalik avaldada internetis süstemaatiliselt loetelu deklarandi tehtud tehingutest, mille väärtus ületab 3000 eurot.
- 98 Lõpuks on oluline meelde tuletada, et üldisest huvist lähtuvat eesmärki taotledes ei tohi jätta arvesse võtmata, et see peab olema kooskõlas põhiõigustega, mida meede puudutab, ning selleks tuleb saavutada tasakaal ühelt poolt üldisest huvist lähtuva eesmärgi ning teiselt poolt asjasse

puutuvate õiguste vahel (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Commissioner of An Garda Síochána jt, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 52). Järelikult tuleb põhikohtuasjas kõne all oleva töötlemise proportsionaalsuse hindamiseks kindlaks teha, kui raske on eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse põhiõiguste riive, mis sellise töötlemisega kaasneb, ja kontrollida, kas sellega järgitava üldisest huvist lähtuva eesmärgi tähtsus on selle raskusega proportsionaalne.

- 99 Riive raskuse hindamiseks tuleb muu hulgas arvesse võtta kõnealuste isikuandmete laadi, eelkõige andmete võimalikku tundlikkust, samuti kõnealuste andmete töötlemise laadi ja konkreetseid üksikasju, eelkõige nende isikute hulka, kellel on võimalik andmetega tutvuda, ja nende andmetega tutvumise üksikasjalikku viisi (11. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA, C-708/18, EU:C:2019:1064, punkt 57).
- 100 Käesoleval juhul tuleb esiteks märkida, et see, kui avalikustada üldsusele internetis nimelised andmed deklarandi abikaasa, elukaaslase või partneri kohta, samuti tema lähedaste ja tuttavate samad andmed, mis võivad olla aluseks huvide konfliktile, samuti tehingute äratoomine, mille väärtus on üle 3000 euro, võib anda teavet asjaomaste isikute eraelu teatavate tundlike aspektide, sealhulgas näiteks nende seksuaalse sättumuse kohta. Lisaks, kuivõrd ette on nähtud ka teiste isikute peale deklarandi kui avalikus sektoris otsuste tegija nimeliste andmete avalikustamine, siis hõlmab huvide ühitamise seaduse artiklis 10 ette nähtud isikuandmete töötlemine ka isikuid, kellel ei ole sellist staatust ja kelle suhtes ei kehti selle seaduse eesmärgid samamoodi kui deklarandi suhtes.
- 101 Selline riive võib olla veelgi raskem tulenevalt põhikohtuasjas avaldatavate isikuandmete kumulatiivsest mõjust, kuna nende andmete kombinatsioon võimaldab saada asjaomaste isikute eraelust eriti üksikasjaliku pildi (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta arvamus 1/15 (ELi-Kanada broneeringuinfo leping), EU:C:2017:592, punkt 128).
- 102 Teiseks on selge, et selle töötlemise tulemusel tehakse isikuandmed internetis vabalt kättesaadavaks laiale avalikkusele ja seega potentsiaalselt piiramatule arvule isikutele.
- 103 Järelikult on sellise töötlemise tulemusel võimalik nende andmetega vabalt tutvuda isikutel, kes otsivad teavet deklarandi ja tema pereliikmete isikliku, materiaalse ja rahalise olukorra kohta hoopis põhjustel, mis ei ole seotud üldisest huvist lähtuva eesmärgiga ennetada huvide konflikte ja korruptsiooni avalikus sektoris (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 118).
- 104 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 78, võib selline avalikustamine näiteks seada asjaomased isikud ohtu, et nad satuvad korduvate sihipäraste reklaamikampaaniate või äripakkumiste objektiks või koguni kuritegevuse ohvriks.
- 105 Järelikult tuleb sellist isikuandmete töötlemist, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 100 nimetatud isikuandmeid, käsitada nii, et see kujutab endast asjaomaste isikute eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse põhiõiguste rasket riivet.
- 106 Selle riive raskust tuleb kaaluda avalikus sektoris huvide konfliktide ja korruptsiooni ennetamise eesmärkide olulisusega.
- 107 Meenutamaks, kui oluline on liidus korruptsiooniga võitlemise eesmärk, peab Euroopa Kohus oluliseks arvesse võtta komisjoni 3. veebruari 2014. aasta aruannet nõukogule ja Euroopa Parlamendile „ELi korruptsioonivastase võitluse aruanne“ (COM(2014) 38 (final)), millest

nähtub, et korrupsioon, mis mõjub negatiivselt heale valitsemistavale, riigi raha usaldusväärsele juhtimisele ja konkurentsivõimelistele turgudele, takistab majanduse arengut, kahjustab demokraatiat, sotsiaalset õiglust ja õigusriigi põhimõtete rakendamist, ning see võib õõnestada kodanike usaldust demokraatlike institutsioonide ja protsesside vastu. Aruandes on täpsustatud, et see nähtus mõjutab kogu liitu rohkemal või vähemal määral sõltuvalt liikmesriigist.

- 108 Sama moodi on Euroopa Nõukogu vastu võetud korrupsiooni kriminaalõigusliku reguleerimise konventsiooni neljandas põhjenduses märgitud, et korrupsioon „ohustab õigusriiki, demokraatiat ja inimõigusi, õõnestab head valitsemistava, ausust ja sotsiaalse õigluse põhimõtet, kahjustab konkurentsi, takistab majanduse arengut ning seab ohtu demokraatlike institutsioonide stabiilsuse ja ühiskonna moraali alused“.
- 109 Eeltoodut arvestades on vaieldamatu, et korrupsiooniga võitlemine on liidus väga tähtis.
- 110 Selles kontekstis tuleb juhul, kui kaaluda omavahel erahuvide deklaratsioonides sisalduvate isikuandmete avalikustamisest tulenevat riivet ning üldisest huvist lähtuvaid eesmärgi avalikus sektoris huvide konfliktide ja korrupsiooni ennetamiseks, võtta eelkõige arvesse asjaomase liikmesriigi avalikus teenistuses korrupsiooni kui nähtuse olemasolu ja ulatust, mis tähendab, et kui kaaluda ühelt poolt neid eesmärgi ja teiselt poolt asjaomase isiku õigust eraelu puutumatusse ja isikuandmete kaitsele, siis ei pruugi sellise kaalumise tulemus olla kõikide liikmesriikide jaoks sama (vt analoogia alusel 24. septembri 2019. aasta kohtuotsus Google (linkide eemaldamise territoriaalne ulatus) (C-507/17, EU:C:2019:772, punkt 67)).
- 111 Lisaks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 86, tuleb selle kaalumise raames muu hulgas arvesse võtta asjaolu, et üldine huvi isikuandmete avaldamise vastu võib varieeruda sõltuvalt deklarandi ametiülesannete olulisusest, eelkõige tema positsioonist ametihierarhias, talle antud avaliku halduse volituste ulatusest ja tema pädevusest avalike vahendite kasutamisel ja haldamisel (vt analoogia alusel 13. mai 2014. aasta kohtuotsus Google Spain ja Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 81).
- 112 Pärast seda täpsustust tuleb tõdeda, et selline olukord nagu põhikohtuasjas, kus internetis avaldatakse suurem osa isikuandmetest, mis sisalduvad erahuvide deklaratsioonides, mille peavad esitama kõikide avalike vahenditest rahastatavate asutuste juhid, ei ole kooskõlas tasakaalu saavutamise nõudega. Nimelt, võrreldes deklareerimiskohustusega, koostöös kõrge komisjoni kohustusega deklaratsiooni sisu kontrollida, mille tõhususe peab tagama asjaomane liikmesriik, eraldades asutusele selleks vajalikud vahendid, kujutab selline avaldamine endast oluliselt raskemat harta artiklitega 7 ja 8 tagatud põhiõiguste riivet, ilma et seda lisanduvat raskust kompenseeriks kasu, mis võiks tulla kõikide nende andmete avaldamisest huvide konfliktide ennetamisele ja korrupsiooniga võitlemisele.
- 113 Lisaks ei nähtu ühestki Euroopa Kohtule esitatud toimiku dokumendist, et põhikohtuasjas kohaldatavad riigisisese õigusnormid näeksid ette tagatise vältimaks selliseid kuritarvitusi, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktides 103 ja 104.
- 114 Mis puudutab siiski andmeid deklarandi või ilma nimesid nimetamata tema abikaasa, elukaaslase või partneri kuulumise kohta ettevõtjatesse, asutustesse, ühendustesse või fondidesse, samuti nende tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana või osalusi juriidilistes isikutes osanike või aktsionäridena, siis võib lähtuda sellest, et selliste huvide olemasolu või puudumise läbipaistvus võimaldab kodanikel ja ettevõtjatel omada head ülevaadet nende isikute majanduslikust

sõltumatusel, kellele on antud otsustamispädevus avalike vahendite kasutamisel. Ka võivad andmed kinkide kohta, mis on saadud muudelt isikutelt kui lähedased ja mille väärtus ületab 150 eurot, vihjata korruptsioonile.

- 115 Eeldusel, et deklarandi otsustuspädevuse ulatust arvestades saavutatakse tasakaal ja tagatud on võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtte järgimine, võib selliste huvide deklaratsioonis sisalduvate andmete avaldamist põhjendada sellise läbipaistvusega kaasneva kasuga, mis seisneb selles, et tugevdatakse avalikus sektoris vastutust kandvate isikute aususe ja erapooletuse tagatise eesmärgiga ennetada huvide konflikte ja võidelda korruptsiooniga.
- 116 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 7 punkti c ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti c ja lõiget 3 tuleb lähtuvalt harta artiklitest 7 ja 8 ning artikli 52 lõikest 1 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et internetis avaldatakse erahuide deklaratsioon, mille peavad esitama kõikide avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhid, kuivõrd avaldatakse deklarandi abikaasat, elukaaslast või partnerit, samuti tema lähedasi ja tuttavaid puudutavad nimelised andmed, mis võivad tekitada huvide konflikti, või andmed kõikide viimase 12 kalendrikuu jooksul tehtud tehingute kohta, mille väärtus on üle 3000 euro.

Teine küsimus

- 117 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 95/46 artikli 8 lõiget 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui erahuide deklaratsioonide kogumise ja nende sisu kontrollimisega tegeleva avalik-õigusliku asutuse veebilehel avaldatakse isikuandmed, milles saavad kaudselt avalikuks füüsilise isiku poliitilised vaated, ametiühingusse kuulumine või seksuaalne sättumus, on tegemist isikuandmete eriliikide töötlemisega nende sätete tähenduses.
- 118 Direktiivi 95/46 artikli 8 lõike 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 1 kohaselt on keelatud muu hulgas töödelda isikuandmeid, millest ilmneb rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused või ametiühingusse kuulumine, samuti andmeid füüsilise isiku seksuaalelu ja seksuaalse sättumuse kohta. Nende artiklite pealkirjade kohaselt on tegemist isikuandmete eriliikidega, kusjuures neid andmeid kvalifitseeritakse ka „delikaatseteks andmeteks“ nimetatud direktiivi põhjenduses 34 ja „tundlikeks andmeteks“ nimetatud määruse põhjenduses 10.
- 119 Kuigi isikuandmed, mille avaldamine on huvide ühitamise seaduse artikli 10 lõike 1 kohaselt kohustuslik, ei ole oma olemuselt delikaatsed andmed direktiivi 95/46 tähenduses ega tundlikud andmed isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et käesoleval juhul on võimalik tuletada nimelistest andmetest deklarandi abikaasa, elukaaslase või partneri kohta teavet deklarandi ja tema abikaasa, elukaaslase või partneri seksuaalelu või seksuaalse sättumuse kohta.
- 120 Neil asjaoludel tuleb kindlaks teha, kas andmed, mis võivad intellektuaalse kokkuviiamise või järeldamise kaudu näidata füüsilise isiku seksuaalset sättumust, kuuluvad isikuandmete eriliikide hulka direktiivi 95/46 artikli 8 lõike 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 1 tähenduses.

- 121 Selle kohta nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et liidu õiguse sätte tõlgendamisel ei tule arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Bank Melli Iran, C-124/20, EU:C:2021:1035, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 122 Direktiivi 95/46 artikli 8 lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigid keelavad töödelda selliseid isikuandmeid, mis „paljastavad“ rassilise või etnilise päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused, ametiühingusse kuulumise, ning tervislikku seisundit või seksuaalelu „käsitlevate“ andmete töötlemise. Mis puudutab isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõiget 1, siis selles on sätestatud, et teiste hulgas on keelatud töödelda isikuandmeid, millest „ilmneb“ rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused või ametiühingusse kuulumine, samuti terviseandmeid või andmeid füüsilise isiku seksuaalelu ja seksuaalse sättumuse „kohta“.
- 123 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 85 sisuliselt märkis, siis tegusõna „paljastama“ kasutamine selles sättes näitab, et hõlmatud on töötlemine, mis ei puuduta üksnes olemuslikult tundlikke andmeid, vaid ka andmeid, millest saab pärast intellektuaalset järeldamist või ristkontrollimist kaudselt järeldada sellist teavet, seevastu sõnad „käsitlevad“ ja „kohta“ loovad nähtavasti otsesema ja vahetu seose töötlemise ja asjaomaste andmete vahel, mille puhul on mõeldud nende sisemiselt omast olemust.
- 124 Selline tõlgendus, mille tulemusel tehakse vahet asjaomaste tundlike andmete liigi alusel, ei oleks siiski kooskõlas selle sätte kontekstipõhise analüüsiga, eelkõige isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktiga 15, mille kohaselt on „terviseandmed“ füüsilise isiku füüsilise ja vaimse tervisega seotud isikuandmed, sealhulgas temale tervishoiuteenuste osutamist käsitlevad andmed, mis „annavad“ teavet tema tervisliku seisundi kohta, ning selle määruse põhjendusega 35, milles on märgitud, et tervisealaste isikuandmete hulka peaksid kuuluma kõik andmesubjekti tervislikku seisundit käsitlevad andmed, mis „annavad“ teavet andmesubjekti endise, praeguse või tulevase füüsilise või vaimse tervise kohta.
- 125 Lisaks toetab mõistete „isikuandmete eriliigid“ ja „tundlikud andmed“ laia tõlgendamist direktiivi 95/46 ja isikuandmete kaitse üldmääruse eesmärk, mida on meelde tuletatud käesoleva kohtuotsuse punktis 61 ja milleks on tagada füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige eraelu puutumatusse kõrgetasemeline kaitse neid puudutavate isikuandmete töötlemisel (vt selle kohta 6. novembri 2003. aasta kohtuotsus Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, punkt 50).
- 126 Vastupidine tõlgendus läheks pealegi vastuollu direktiivi 95/46 artikli 8 lõike 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 1 eesmärgiga, milleks on tugevama kaitse tagamine sellise töötlemise eest, mis nende andmete erilise tundlikkuse tõttu võib ka – nagu nähtub direktiivi 95/46 põhjendusest 33 ja isikuandmete kaitse määruse põhjendusest 51 – kujutada endast eriti rasket sekkumist eraelu puutumatusse ja isikuandmete kaitse põhiõigustesse, mis on tagatud harta artiklitega 7 ja 8 (vt selle kohta 24. septembri 2019. aasta kohtuotsus GC jt (delikaatsetele andmetele viitavate linkide eemaldamine), C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 44).
- 127 Järelikult ei saa neid sätteid tõlgendada nii, et isikuandmete töötlemine, mis võib kaudselt paljastada füüsilist isikut puudutavat tundlikku teavet, ei kuulu nendes sätetes ette nähtud tugevdatud kaitse kohaldamisalasse, kuna vastasel juhul kahjustatakse selle kaitsekorra soovitatavat toimet ning füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitset, mida sellega soovitakse tagada.

- 128 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 8 lõiget 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui erahuvide deklaratsioonide kogumise ja nende sisu kontrollimisega tegeleva avalik-õigusliku asutuse veebilehel avaldatakse isikuandmed, milles saab kaudselt avalikuks füüsilise isiku seksuaalne sättumus, on tegemist isikuandmete eriliikide töötlemisega nende sätete tähenduses.

Kohtukulud

- 129 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 7 punkti c ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti c ja lõiget 3 tuleb lähtuvalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitest 7 ja 8 ning artikli 52 lõikest 1 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et internetis avaldatakse erahuvide deklaratsioon, mille peavad esitama kõikide avalikest vahenditest rahastatavate asutuste juhid, kuivõrd avaldatakse deklarandi abikaasat, elukaaslast või partnerit, samuti tema lähedasi ja tuttavaid puudutavad nimelised andmed, mis võivad tekitada huvide konflikti, või andmed kõikide viimase 12 kalendrikuu jooksul tehtud tehingute kohta, mille väärtus on üle 3000 euro.**
- 2. Direktiivi 95/46 artikli 8 lõiget 1 ja määruse 2016/679 artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui erahuvide deklaratsioonide kogumise ja nende sisu kontrollimisega tegeleva avalik-õigusliku asutuse veebilehel avaldatakse isikuandmed, milles saab kaudselt avalikuks füüsilise isiku seksuaalne sättumus, on tegemist isikuandmete eriliikide töötlemisega nende sätete tähenduses.**

Allkirjad